

RÄTTEN

Hovrättslagmannen Ulla Erlandsson, hovrättsrådet Per Eklund, referent, och
hovrättsassessorn Inger Konradsson

FÖREDRAGANDE OCH PROTOKOLLFÖRARE

Beredningsjuristen Emma Stenhammar

KÄRANDE

William Nagel
10 Ely Place, EC1N 6RY London
Storbritannien

Ombud: Advokaterna Paulo Fohlin och Jonas Rosengren
Box 11025, 404 21 Göteborg

SVARANDE

Tjeckiska republiken
Ministry of Transportation and Telecommunications
Nabr. I. Svobody 12, 110 15 Prag 1
Tjeckiska republiken

Ombud: Advokaten Dag Wersén
Grev Turegatan 13 B, 114 46 Stockholm

SAKEN

Talan mot skiljedom enligt 36 § lagen (1999:116) om skiljeförfarande

Föredraganden anmäler följande.

Mellan Tjeckiska republiken och Storbritannien har slutits ett avtal om
investeringskydd (avtalet). Artikel 8 (1) i avtalet har följande lydelse.

Disputes between an investor of one Contracting Party and the other Contracting Party concerning an obligation of the latter under Articles 2 (3), 4, 5 and 6 of this Agreement in relation to an investment of the former which have not been amicably settled shall, after a period of four months from written notification of a claim, be submitted to arbitration under paragraph (2) below if either party to the dispute so wishes.

William Nagel förde inför skiljenämnd en talan om att skiljenämnden skulle förklara honom berättigad till ersättning från Tjeckiska republiken i enlighet med de principer som följer av artikel 5 (1) i avtalet. Han gjorde därvid gällande att republiken genom sina åtgärder berövat honom hans rätt till ersättning eller till allt annat som följde av avtalet som avsåg en investering enligt avtalets bestämmelser (artikel 1). Till stöd för sin talan åberopade han att Tjeckiska republiken hade brutit mot artiklarna 2 (2), 2 (3), 3 (1), 3 (2) och 5 (1) i avtalet. Han åberopade till stöd för sin talan artiklar [artiklarna 2 (2), 3 (1) och 3 (2)] som inte nämns i artikel 8 (1) med motiveringen att så snart ett skiljeförfarande påkallats på rätt sätt kan samtliga skyldigheter som en stat har enligt avtalet ligga till grund för en talan om ersättning enligt avtalet.

Tjeckiska republiken yrkade i första hand att William Nagels talan skulle avvisas, eftersom han inte hade gjort någon investering i Tjeckiska republiken; detta var en förutsättning för skiljenämndens behörighet. Tjeckiska republiken yrkade även att William Nagels talan skulle avvisas i de delar som den grundade sig på artiklar som inte nämns i artikel 8 (1).

Skiljenämnden avslag William Nagels talan i skiljedom meddelad den 9 september 2003. Under rubriken Preliminary Issues uttalar skiljenämnden dels att frågan om William Nagel var en investerare som gjorde en investering i den mening som avses i artikel 1 i avtalet eller inte skulle prövas som en del av själva saken och inte som en preliminärfråga om jurisdiktion och dels att hans talan i den del som den grundades på artiklarna 2 (2), 3 (1) och 3 (2) inte omfattades av artikel 8 (1) och därför måste avvisas. Under rubriken Conclusion konstaterar skiljenämnden att William Nagels rättigheter inte utgjort en investering och att hans talan grundad på artikel 2 (3) och artikel 5 (1) därför måste ogillas.

William Nagel har ansökt om stämning på Tjeckiska republiken och i första hand yrkat att hovrätten med stöd av 36 § lagen om skiljeförfarande (LSF) skall fastställa att hans rättigheter utgjorde en investering enligt artikel 1 i avtalet och att han därför har rätt att få sina krav mot Tjeckiska republiken beträffande brott mot avtalet prövade i sak enligt avtalets artikel 8, samt att tvisterna om Tjeckiska republikens skyldigheter enligt artiklarna 2 (2), 3 (1) och 3 (2) omfattas av hans rätt till skiljeförfarande enligt artikel

8. Han har i andra hand yrkat att hovrätten skall upphäva skiljedomen. Han har yrkat att hovrätten skall ändra beslutet om kostnaderna för skiljeförfarandet på så sätt att Tjeckiska republiken förpliktas att ersätta honom för kostnader för skiljeförfarandet och att hovrätten fastställer att Tjeckiska republiken, parterna emellan, skall svara för arvudet och kostnaderna för skiljenämnden samt avgifterna och kostnaderna för Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut.

Tjeckiska republiken har, såvitt nu är aktuellt, yrkat att William Nagels talan skall avvisas och yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i hovrätten.

William Nagel har motsatt sig avvisning.

Målet föredras i fråga om William Nagels talan skall avvisas varefter hovrätten fattar följande

BESLUT (att meddelas 2005-08-26)

Slut

1. Hovrätten avvisar William Nagels talan.
2. William Nagel skall ersätta Tjeckiska republiken för dess rättegångskostnader med femhundranittiotusen (590 000) svenska kronor och niohundrasextioettusen-sjuhundratolv (961 712) tjeckiska koruna, varav 590 000 svenska kronor och 893 000 tjeckiska koruna avser arvode och 68 712 tjeckiska koruna utlägg, jämte ränta på beloppen enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen för detta beslut tills betalning sker.
3. Hovrättens beslut får enligt 43 § andra stycket lagen om skiljeförfarande inte överklagas.

Skäl

William Nagel har anfört i huvudsak följande.

Han har gjort en investering i Tjeckiska republiken i enlighet med avtalet. Skiljenämnden skulle ha prövat frågan om Tjeckiska republikens agerande utgjorde brott mot avtalet men prövade endast frågan om han hade gjort en investering. Skiljemännen har därmed inte prövat de frågor som överlämnats till dem för avgörande.

Frågan om William Nagel har gjort en investering i avtalets mening har betydelse för skiljenämndens behörighet och kan därmed omprövas av hovrätten. Det saknar betydelse om skiljenämnden själv anser att den endast har prövat sin behörighet eller om den anser att den även har gjort en materiell bedömning av tvistefrågan. Skiljenämnden har förklarat sig inte vara behörig att pröva tvisten och det ställningstagandet kan överprövas av domstol i enlighet med 36 § LSF.

Skiljenämnden har i sitt domslut förklarat att William Nagels talan är "dismissed". Begreppet "dismiss" används ofta i betydelsen "avvisa". Ordet förekom med denna betydelse även under skiljeförfarandet. Frågan är om skiljenämnden de facto endast har prövat sin behörighet eller om den också har prövat tvisten i sak. Det är av underordnad betydelse hur ställningstagandet har redovisats i domslutet.

Eftersom William Nagel alltjämt gör gällande att han hade en investering i avtalets mening har han ett intresse av att få fastställt att en skiljenämnd enligt artikel 8 i avtalet är behörig att pröva bl.a. hans påståenden om att Tjeckiska republiken har handlat i strid mot artiklarna 2 (2), 3 (1) och 3 (2).

Om Tjeckiska republikens påståenden skulle vara riktiga borde det ändå inte leda till att William Nagels talan avvisas.

Tjeckiska republiken har anfört i huvudsak följande.

Hovrätten saknar lagstöd för att fastställa ett rättsförhållande eller avge en förklaring på det sätt som William Nagel i första hand har yrkat. Skiljenämnden har vid en prövning av sakfrågan i tvisten funnit att William Nagel inte är en investerare och inte heller har gjort en investering i den mening som avses i avtalet. Skiljenämnden har ogillat William Nagels talan och alltså inte endast uttalat sig om sin behörighet att pröva tvisten. Skiljemännen har inte avslutat förfarandet utan att pröva de frågor som hänskjutits till dem för avgörande. Bestämmelsen i 36 § LSF är inte tillämplig på den förevarande situationen. William Nagels talan skall därför avvisas.

Skiljenämnden ansåg sig däremot obehörig att pröva Nagels talan och avvisade densamma till den del den grundade sig på artiklarna 2 (2), 3 (1) och 3 (2). William Nagel har klargjort att artiklarna inte var självständiga grunder för hans talan i skiljeförfarandet. Dessutom var frågan om William Nagel var en investerare som hade gjort en investering av avgörande betydelse även i denna del. William Nagels talan skulle således ha ogillats av skiljemännen, om den hade tagits upp till prövning.

Genom skiljedomen har skiljenämnden rättskraftigt fastställt att William Nagel inte är berättigad till ersättning från Tjeckiska republiken i enlighet med de principer som följer av artikel 5 (1) i avtalet, eftersom William Nagels yrkande, som det hade formulerats av honom, ogillades i sin helhet. Om skiljenämndens beslut om avvisning av William Nagels talan till den del den baserades på artiklarna 2 (2), 3 (1) och 3 (2) i avtalet skulle undanröjas och William Nagel väcka ett nytt skiljeförfarande mot Tjeckiska republiken, skulle den talan komma att avvisas på grund av res judicata i anledning av den tidigare skiljedomen. Det innebär att William Nagels talan i denna del är meningslös för en framtida bedömning och bör avvisas.

Hovrättens bedömning

Prövning av skiljedomar om avvisning eller avskrivning

Enligt 36 § LSF får en skiljedom som innebär att skiljemännen avslutat förfarandet utan att pröva de frågor som lämnats till avgörande av dem helt eller delvis ändras av domstol på talan av part.

Bestämmelsen i 36 § tillkom genom LSF och saknar motsvarighet i 1929 års skiljemannalag. Enligt förarbetena bygger bestämmelsen på rättspraxis enligt vilken reglerna om klander kunde tillämpas analogivis på en skiljenämnds beslut att avsluta förfarandet utan att pröva tvisten. Den nya bestämmelsen innebär att sådana skiljedomar som utgörs av s.k. avskrivnings- eller avvisningsbeslut kan omprövas i sak av domstol (se prop. 1998/99:35 s. 154 f. och SOU 1994:81 s. 187 f.).

Bestämmelsens tillämpningsområde

I LSF har angetts hur skiljenämndens avgöranden skall betecknas. För det fall skiljenämnden avslutar förfarandet, oavsett om det sker genom en materiell eller en processuell prövning, skall avgörandet enligt 27 § LSF betecknas som skiljedom. Andra avgöranden, som inte tas in i skiljedom, betecknas beslut. Tillämpningsområdet för en prövning enligt 36 § LSF är enligt bestämmelsens ordalydelse begränsad till fall där skiljedomen innebär att skiljemännen avslutat förfarandet utan att pröva de frågor som lämnats till avgörande av dem. Ett beslut som skiljemännen har fattat under förfarandet om att avvisa en del av tvisten kan angripas endast genom klander av den slutliga skiljedomen (se a. prop. s. 238).

Vad har skiljenämnden beslutat i materiellt eller processuellt hänseende?

Det står klart att skiljenämnden fäst avgörande vikt vid om William Nagel var att anse som en investerare som gjort en investering enligt artikel 1 i avtalet. Nämnden uttalade att denna fråga skulle avgöras i sak, vilket nämnden också gjorde. Att William Nagels talan avslogs med det i domslutet under punkten 1 något oklara begreppet ”dismissed” saknar betydelse när det av sammanhanget klart framgår att skiljenämnden gjort en materiell bedömning och slutligt avgjort frågan i sak.

Lika klart är att skiljenämnden uttryckligen avvisat (med användande av uttrycket ”rejected”) William Nagels talan i den del den grundade sig på artiklarna 2 (2), 3 (1) och 3 (2) i avtalet. Nämndens avgörande i detta avseende kom inte till uttryck vare sig i ett som beslut betecknat avgörande eller i skiljedomens domslut. Det betyder att ställningstagandet har formen av en domskälsvis gjord bedömning.

Kan ett ställningstagande i en skiljedom att partiellt avvisa en talan angripas med stöd av 36 § LSF?

Rättstillämpningsproblem kan uppkomma i samband med en skiljenämnds beslut att partiellt avvisa en parts talan. Det är då inte endast frågan om beslutet skall angripas med stöd av 34 eller 36 § LSF som kan vara problemet utan även om skiljeförfarandet avslutats genom beslutet (jfr Svea hovrätts beslut den 17 februari 2004 i mål T 3226-03).

William Nagels talan mot skiljedomen grundas endast på 36 § LSF. Skiljeförfarandet har avslutats genom skiljedomen. Enligt hovrättens mening har skiljenämndens ställningstagande att avvisa en del av William Nagels talan ett sådant nära samband med den övergripande frågan om det varit fråga om en avtalsenlig investering eller inte – en fråga som nämnden avgjorde i sak – att det inte kan komma i fråga att tillåta en talan enligt 36 § LSF avseende det partiella avvisningsbeslutet.

Sammanfattning, rättegångskostnader, överklagande

Sammanfattningsvis finner hovrätten att skiljemännen inte har avslutat skiljeförfarandet utan att pröva de frågor som lämnats till avgörande av dem. 36 § LSF är därför inte tillämplig. William Nagels stämningsansökan skall därför avvisas.

Vid denna utgång skall William Nagel ersätta Tjeckiska republiken för dess rättegångskostnader. Det yrkade beloppet får anses skäligt.

Hovrätten finner inte skäl att tillåta att detta beslut får överklagas till Högsta domstolen.

Som ovan

Emma Stenhammar

Emma Stenhammar

Protokollet uppvisat/ *UE*

PE
IK